

DOKTORI TÉZISFÜZET

**A RENDŐRSÉG TÁRSADALMI RENDELTETÉSE ÉS
A RENDŐRSÉGI KOMMUNIKÁCIÓ**

CÍMŰ DOKTORI DISSZERTÁCIÓRÓL

KRISKÓ EDINA

TÉMAVEZETŐ: FINSZTER GÉZA, DSc.

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
NYELVTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA
KOMMUNIKÁCIÓ PROGRAM

2012

Absztrakt

A rendőrség társadalmi rendeltetése és a rendőrségi kommunikáció

Kriskó Edina

Pécsi Tudományegyetem

Nyelvtudományi Doktori Iskola, Kommunikáció Program

2012

A dolgozat a magyar rendőrség kommunikációját követi nyomon a rendőrségi sajtóiroda 1880-as felállításától kezdődően a web2.0 korszakig. A rendőrség társadalmi rendeltetéséből, s a rendészet mint társadalmi funkció fundamentumaiból próbálja levezetni a kommunikációs feladatokat, és történeti síkon bemutatni a szervezeti szintű kommunikáció egy igen fontos szeletét, a sajtókapcsolatokat.

A dolgozat első része a modern (nyugati típusú) rendészet kialakulásáról és intézményesüléséről szól és a különböző európai modelleket mutatja be a korunk nagy kihívását jelentő alternatív rendészetig bezárólag. A második rész a rendőrségi sajtó történetét igyekszik felfejteni, bemutatva a legfontosabb orgánumokat. A dolgozat arra keresi a választ, mi jellemzi a rendőrség kommunikációs-szervező munkáját, hogyan határozható meg az ún. kékpár, és mindezek elemzése alapján felismerhetőek-e egy átfogó kommunikációs stratégia körvonalai.

A disszertáció a sajtótörténet egy korábban talán indokolatlanul mellőzött szegmensét állítja a középpontba levéltári források elemzése és a rendőri lapok szemléljen keresztül. Alapot kíván nyújtani a rendészeti kommunikáció szakemberei számára a jövő megtervezéséhez és a napi munka gyakorlatához.

Kulcsszavak: rendészet, rendőrség, kommunikáció, sajtó, sajtótörténet, policing2.0, public relations, „kékpár”

Tartalomjegyzék

Absztrakt	2
Tartalomjegyzék	3
1. A diszkusszió kiindulópontjai	4
2. A diszkusszióban alkalmazott módszerekről.....	7
3. A diszkusszió alapvető kérdéseiről	9
4. A diszkusszió céljairól.....	10
5. A diszkusszió perspektívájáról	12
6. A diszkusszió eredményeiről.....	14
7. Kitekintés.....	18
A doktori értekezés válogatott bibliográfiája	19
A szerző fontosabb publikációi az értekezés témájában	24

1. A diszkusszió kiindulópontjai

A munka kezdetén mindössze annyit tudtam, hogy a rendőrségi kommunikáció és rendőrségi sajtó kutatásának a hazai szakirodalomban csak igen-igen töredékes előzményei vannak. Témafelvetésemet a rendészeti szakma kezdettől nagy érdeklődéssel fogadta, s a rendőrségi reform hívei jogosnak találták az igényt, hogy a szervezetről kívülről jövő, civil kutató készítsen láttelepet, s tegyen kritikai észrevételeket. Legalábbis erre engedtek következtetni az első pályamunkáimat és konferencia-előadásaimat övező észrevételek, bátorító megnyilatkozások.

A feladat azonban ettől nem lett könnyebb, hiszen nem volt, mint ahogyan ma sincsenek nyilvános dokumentumok a rendőrség aktuális kommunikációs irányelveiről és gyakorlatáról. A közönség azt tudja, amit a médiában lát és hall, illetve, ami informális közlések, vagy személyes tapasztalatai útján eljut hozzá. Kiindulási alapot ilyen körülmények között 3 dolog jelentett: 1) a rendőrség létezésének társadalmi okai, vagy másként a feladat, amit ellát; 2) a történelmi ismeretanyag, amelyet a rendészettörténet és sajtótörténet ez idáig felhalmozott, és sejtetni engedett, hogy a kutatást az 1800-as évek utolsó évtizedeiben kell kezdeni; valamint 3) az, amit a rendőrség saját kommunikációjáról és társadalmi kapcsolatairól vall (az elmúlt évtizedekben ez zömében Dr. Garamvölgyi László megnyilatkozásaiban kapott hangot).

Az értekezés tárgyát adó két terület tehát, a rendészet és a rendészeti kommunikáció, igen eltérő szakirodalmi megalapozottsággal bír. Az előbbi számos hazai és nemzetközi szakmunka áttekintését teszi lehetővé, utóbbi a primer kutatás irányába hajtja a kutatót. E kettős jelleg a dolgozat felépítésében és módszertanában is visszaköszön. Mindemellett igyekeztem mindkét témát elhelyezni a nemzetközi szintéren.

A rendészet fejlődéstörténete a kameralizmustól az új rendészettudományig, mint integrációs tudományig vezet el az olvasót, a sajtótörténet pedig a köröző levelek 1800-as évek eleji megjelenésétől kezdve a második generációs internetes alkalmazások rendészeti működésben való megjelenéséig, azaz a 2000-es évekig nyújt áttekintést.

A kutatás elméleti lehorgonyzását két definíció alapozta meg. Az egyik a rendészetről szól:

„A modern polgári jogállamban rendészeti rendszer alatt mindazoknak a jogszabályoknak, állami szerveknek, társadalmi szervezeteknek és vállalkozásoknak, továbbá feladatoknak és funkcióknak az összességét értjük, amelynek rendeltetése a társadalom egészének, a

közösségeknek és az egyeseknek a védelme a jogellenes emberi magatartásokkal szemben.”(Finszter, 2008, 5)

A rendőrség adja a rendészet alapformáját, amely létét jogállamban a szabadság és a biztonság egyensúlyának köszönheti. (Finszter, uo.) Ez megadta a téma rendészeti tárgyú lehatárolását azáltal, hogy leszögezte, jogállami rendészet kontextusában vizsgáljuk a rendőri működést és kommunikációt, s hogy jogok és a biztonság fenntartásával kapcsolatos közös igények mentén kell gondolkodnunk. A bevezetőben az orientális rendőrségekről szóló rövid kitérő pedig igyekezett rámutatni, hogy mindvégig a nyugati típusú rendészetet vizsgáljuk, de nemzetközi szinten ez nem feltétlen evidencia, létezhetnek (mint ahogyan léteznek is) alapvetően más karakterű rendvédelmi alakulatok is.

A másik definíció magától értetődően a szervezeti kommunikációról szól: *„emberek, csoportok vagy szervezetek irányított kommunikációs magatartása, vagyis a kommunikáció menedzselése a szervezet és közvéleményei között.”*¹

A külső kommunikációnak a legszélesebb publicitást lehetővé tevő területét, a sajtókommunikációt állítottuk középpontba, mert itt a teljes korszakot lefedően rendelkezésre állnak elemezhető források. A rendőrségi sajtó vonatkozásában azonban a publicitás és nyilvánosság más minőségű, mint a hírlapírásban vagy egyéb szakmák sajtójában. Hiszen számos kiadvány belső, szolgálati használatra készült, s ha nem is szervezeti, de szakmai belső nyilvánosságot jelentett a törvényhatóságok kizárólagos hozzáféréssel.

Jelen értekezés számára a nyilvánosság (fogalom) kettős értelemben nyújt kiindulópontot. Egyrészt mint a modern értelemben vett rendészeti működés alapfeltétele: köz és magánjog, közös és nyilvános elkülönülése a priváttól, a közintézmények (közös vagyis hozzáférhető intézmények) megjelenése, másrészt mint a hírnév, a nyilvánosságban szerzett hír és elismerés (megítélés), s az ennek befolyásolására felmerülő igény és lehetőség jelent origót.

Habermas (1993, 52) úgy fogalmaz, hogy az állam (mint közhatalom) intézményei közös intézmények (államhatalmi jellegüknél fogva), mindenki számára hozzáférhetőek, s a nyilvánosság attribútumát annak köszönhetik, hogy a közjó áll működésük célkeresztjében. A rendészeti működés lényege ugyancsak ez, ha visszagondolunk a Polizeiwissenschaft német-

---

¹ J.E. Grunig: Public relations as a two-way symmetrical process, előadás, 1992.07.03., Utrecht, School of Journalism and Communication, idézi Nyárády Gáborné – Szeles Péter (é.n.): Public Relations I., Perfekt, Budapest, p. 17.

porosz gyökerére, amely a „guter Ordnung des Gemeinwesens” biztosításában találta meg rendeltetését a 17. században.

A pr és a rendészet számára is terület a nyilvánosság: előbbi számára a publicitás helye, utóbbi számára a magánterülettel szembeni közterület (vagy a közhatalommal szemben álló közélet). (Habermas, uo.) Terület, ahol közös erővel kell a rendet fenntartani és terület, ahol a közösség gondolatait, attitűdjeit, viselkedését befolyásolni van módunk. A közvélemény formálásának és a közrend megteremtésének színhelye/színtere.

2. A diszkusszióban alkalmazott módszerekről

A diszkusszió szakirodalmi áttekintéssel indul, és összegzi a rendészettudomány neves hazai és külföldi képviselői által a rendészetről, mint társadalmi funkcióról feltárt ismereteket, vitára okot adó kérdéseket. A rendőrségeket és a magyar rendőrséget ekként, mint a honvédelemhez is, de főként a közigazgatáshoz kötődő szervezetet pozicionálja, amely a társadalom széles rétegeivel áll napi kapcsolatban és korábbi „kék vonal” (vagyis jókat és rosszakat) elválasztó szerepétől mindinkább távolodva integráló szerepet kell(ene), hogy betöltsön a demokratikus (s mindinkább multikulturálissá váló) társadalmakban, s különösen a társadalom sűrűlódási pontjain. (Krémer, 1998)

Ezután a dolgozat rátér a tulajdonképpeni újdonságot jelentő primer kutatásra, amelynek legfőbb eszközei a forráskutatás, a dokumentumelemzés és a sajtószemle. Az értekezés a Magyar Országos Levéltár belügyi iratanyagaiból és a rendőri szaksajtó dokumentumaiból merít, s korabeli forrásokon, konkrét média-megjelenéseken keresztül mutatja be a rendőrség tájékoztatáspolitikájának alapelveit és gyakorlatát.

A rendőrségi sajtó kezdeteiről a K-150 fond jelzetű belügyi iratanyag 1869-től kezdődő és 1945-tel végződő (szervezési, igazgatási, elvi ügyek, oktatás, nyomtatványok, sajtóügyek, rendészeti szabályrendeletek, rendőrségi ügyek, csendőrségi ügyek, rendőrségi közlöny előfizetések témák alá sorolt) tételeiből tájékoztam. Itt lapindítási kérelmek ugyanúgy bekerültek az elemzett dokumentumok közé, mint működő lapok szerkesztőségi szabályzatai vagy miniszteri rendeletek.

Az elemzett médiakör az 1945-öt megelőző időszak tekintetében a következő lapokat ölelte fel: Közbiztonság (1869-70), Közrendészeti Lap (1870-1875), Rendőri lapok (1882-1883), Hivatalos rendőri közlöny (1884-1896), Rendőri Lapok (1894-1939), Közbiztonság (1907-1921), A Rend (1921-1927), A Rendőr (1913-1914), Rendőr (1927-1931), Detektív Szemle (1923-1928), Magyar Detektív (1926-1934), Magyar Rendőr (1934-1944), A rendőrkutya (1934-1936). Az 1945 utáni sajtó két jelentős szaklap, a Magyar Rendőr és a később többször nevet váltó Rendőrségi Szemle uralmát hozta, így e korszak tájékoztatási viszonyairól e lapok alapján készült áttekintés.

A nemzetközi rendőrségi sajtó körében két médium került látóterünkbe a kutatás során, az Internationale Öffentliche Sicherheit, illetve az Internationaler Polizeifunk. Mindkettő a Nemzetközi Bűnügyi Rendőri Bizottság orgánuma.

Elsőként *forráskutatást* végeztünk, az említett általános belügyi iratanyagok között. Hivatalos iratokat, minisztériumi beadványokat, kérelmeket, jegyzőkönyveket, rendeleteket, levelezéseket, stb. tekintettünk át. Rendőri lapok indításához, működéséhez, előfizetéséhez kapcsolódó, s az induló lapok létrejöttének körülményeit feltáró dokumentumokat kerestünk. Ezt részben leíró, részben értelmező, részben pedig összehasonlító forráselemzés követte. Ezzel párhuzamosan *dokumentumelemzést* végeztünk szerteágazó rendészeti tárgyokban, és kerestük a szervezeti működés elvi alapjaiban a szervezeti kommunikáció determinánsait, majd próbáltuk lehorgonyozni azokat a korábban más szerzők által feltárt ismeretek között. Ehhez a nyilvánosságnak szánt, írott dokumentumokat (illetve szóbeli közlésre szánt szövegek átíratait) vettük alapul. (Nem feledve, hogy kezdetben számos ilyen dokumentum egyfajta belső, szolgálati nyilvánosságot jelentett.)

A pr eszköztárában igen népszerű *sajtófigyelés és -elemzés* módszerét használtuk a rendőri szaklapok feldolgozásakor, amely a dokumentum- és forráselemzéssel mutat rokon vonásokat. „*A sajtófigyelés során a sajtófigyelő a szervezettel, vállalattal, annak termékeivel, márkáival és vezető személyiségeivel kapcsolatos publicitást, azaz az ezekről szóló cikkeket a megadott kulcsszavak alapján válogatja ki a figyelt médiakör adott időszaki sajtómegjelenéséből.*” (Nyárády – Szeles, é.n., 167) Ezekről tartalmi kivonat készül, amely a későbbi elemzés alapját képezi. E gyakorlattól némiképp eltértünk, hiszen a mi kérdésünk nem az volt, hogy melyik újságíróra, médiumra kell nagyobb gondot fordítani, mely médiumokkal kell a kapcsolatokat fejleszteni, hanem, hogy miként jelenik meg a szervezeti szintű kommunikáció, a rendőrség és nyilvánosság kérdése, a társadalmi léptékű bizalomépítés a rendőri szervezet törekvéseiben.

A pr irodalom kiemeli, hogy a napi szintű sajtófigyelés nagyon hamar áttekinthetetlen cikktömeget halmoz fel, amelyet időről időre elemezni, archiválni kell. Esetünkben ez másfajta korlátot jelentett a médiumok speciális köre és az időintervallum nagysága (1880–2010) miatt. Épp ezért kulcsszavakkal, témákkal történt a sajtófigyelés behatárolása: a propaganda, média, kommunikáció, nyilvánosság, bizalom, társadalmi kapcsolatok terminusokat foglalja magában. A szemle még így is óriási dokumentumhalmazt eredményezett, emiatt csak részleges lett, azaz bizonyos (elsősorban dinamikus) szempontok szerinti áttekintést, rendszerezést és korlátozott érvényű következtetések levonását tehettük meg. Rendhagyó módon az elemzésnek nem lett része vizuális (diagramokkal, grafikonokkal történő) illusztráció.

3. A diszkusszió alapvető kérdéseiről

A dolgozat azzal az igen provokatív kérdéssel indul, hogy egyáltalán kutatható-e ma Magyarországon a rendőrség. A válasz felemás, mint ahogyan a korábbi rendészeti kutatások eredményei is. Nehéz hiteles információt szerezni, s ennek okait még csak bizonyítani sem könnyű. (Ez nem is volt célunk.) Mindenesetre a dolgozat előrehaladásával, mind világosabbá válik, hogy a történeti dokumentumok vizsgálata jóval egyszerűbb, mint a napjaink rendőrségi működésére vonatkozó ismeretek összegyűjtése. Napjaink gyakorlata a szervezet belső működési körén belül marad, írott nyilvános dokumentumok nem hozzáférhetőek, s ez a kommunikációs területekre különösen igaz.

Az általános kérdésselvetés nagyon egyszerűnek tűnt: Milyen a magyar rendőrség kommunikációja? A kommunikációs szervező munka gyökereit mikortól találjuk meg a szervezetben, s milyen elveken alapul? A tájékoztatáspolitikai elvei az idők folyamán milyen változásokat mutatnak? Értékelhető-e fejlődésként a rendőrségi kommunikáció elveiben és gyakorlatában végbement változás a sajtóiroda felállításának időszakához képest?

Eljutva a rendszerváltás rendőrségéhez, a kérdés úgy vetődik fel, hogy az alkalmazott kommunikációs eszközök és módszerek mutatnak-e olyan átfogó jelleget, tudatosságot és rendszerszemléletet, amely alapján pr-nek tekinthetjük? Ha igen, vannak-e sajátos csak a rendőri szervezetre jellemző jegyei e tevékenységnek, vagyis mit mutat a kommunikációs gyakorlat összevetése a pr-elmélettel?

Kérdés, hogy a rendőrség milyen public relations tevékenységet folytathat (amennyiben a tevékenységet mint a szervezet külső és belső nyilvánosságokkal fenntartott kapcsolatainak menedzselését, tehát mint menedzsmentfunkciót értelmezzük), ha annak alapjai tisztázatlanok, hiszen mint a szakírók látják: *„a rendészet társadalmi szerep-meghatározása ellentmondásos, sok vonatkozásban tisztázatlan és csak részben felel meg a demokratikus jogállam követelményeinek.”* (Rendészeti Stratégia, munkadokumentum, 4. 7. 1. A rendészeti feladatmegosztás általános kérdései) A szervezeti kultúra jegyeit kutató hazai rendészeti szakemberek pedig arra a megállapításra jutottak – az elmúlt években a lehetséges rendészeti reformok kívánatos irányait kijelölni szándékozó kutatásaik során –, hogy *„a rendészeti foglalkoztatási kultúrában militáns, erősen hierarchikus, nem feladatorientált struktúra uralkodik, amely akadály a szakmai fejlődésnek, az értelmes munkamegosztásnak és a professzionalizmus erősödésének.”* (Rendészeti Stratégia, uo.)

4. A diszkusszió céljairól

Az értekezés célja volt általános képet adni a rendőrségi sajtó és sajtókommunikáció fejlődéséről a szervezet feladatainak, működésének kontextusában. A vállalkozás egy eddig mind a sajtótörténet-kutatók, mind a történészek, mind a rendészeti kutatók s mind a kommunikációkutatók által mellőzött területen kívánt lépéseket tenni a tudományos megismerés irányába. Ezért az eredmények sok esetben „csak” leíró jellegűek és nem mindig kritikai élűek, nem minden esetben ütköztető jellegűek.

- Célunk volt egyrészt szakirodalmi áttekintést nyújtani azon rendészeti ismeretekről, amelyek a rendőrség szervezeti kommunikációjának alapjait adják, mert a rendészeti funkció, a rendőri szerep és a szervezeti kultúra mélyen gyökerező örökségei, a rendőrségek történeti horizontú építőkövei.
- Célunk volt a magyar rendőrség sajátos fejlődési útját a nyugati típusú rendőrségek között elhelyezve bemutatni, hiszen az elmond valami fontosat a rendészet más formáihoz képest a magyar rendőrség karakteréről.
- Célunk volt a rendőrségi sajtó hazai gyökereinek feltérképezése, amely kiegészítést adhatja a bűnügyi hír és riport műfaj indulásáról eddig feltárt sajtótörténeti ismeretanyagunk.
- Célunk volt a megjelent rendőri lapokat kronologikus rendben áttekinteni abból a szempontból, hogy milyen igény hívta őket életre és milyen – rendőrszakmai és sajtószakmai – vállalásokkal indultak.
- Célunk volt korabeli források alapján meggyőződni arról, hogy a rendőrség milyen módon építette kapcsolatait külső közvéleményeivel, s különösen a civil társadalommal.
- Célunk volt olyan forrásokat keresni, amelyek tükrözik, hogy a rendőrség és sajtó milyen viszonyban állt egymással, milyen mértékű együttműködés zajlott.
- Célunk volt megtudni, a rendőrség hogyan látta a sajtó szerepét a rendőri munka társadalmi elismertségének növelése, a felderítési eredményesség, a bűnmegelőzés céljai s egyéb konkrét rendőri (köz)feladatok vonatkozásában, s milyen hasznokat remélt a sajtóval való együttműködéstől vagy épp a sajtótól való elzárkózástól.
- Célunk volt felsorakoztatni a múlt és jelen dilemmáit, amelyek a rendőrség–sajtó viszonyt terhelik.

- Célunk volt állásfoglalás tévése a kérdésben, hogy a rendőrség művelhet-e pr-t.
- Célunk volt annak eldöntése, hogy a rendőrség kommunikációs gyakorlata megfelel-e a pr követelményeinek.
- Célunk volt annak feltérképezése, hogy a pr alapelvei a kommunikációs szervező munkában mikor jelentek meg a magyar rendőri szervezetben.

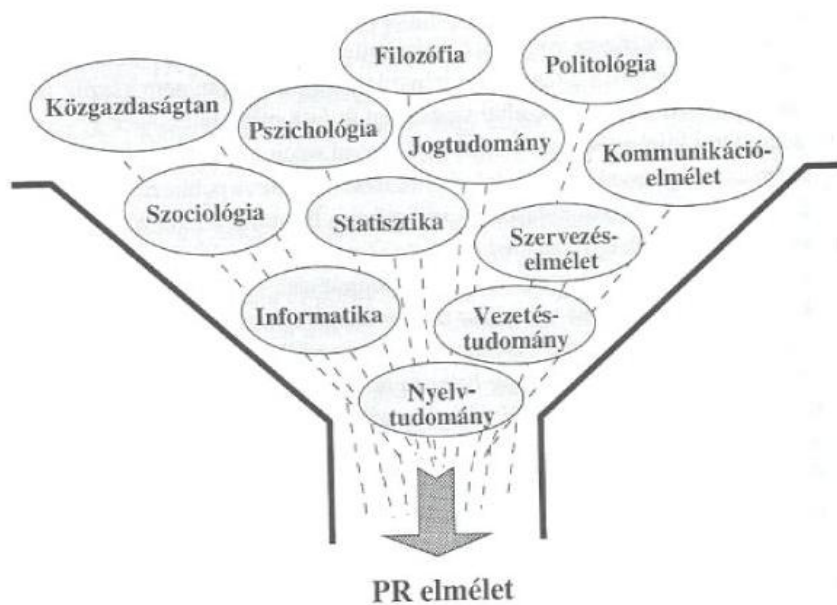
5. A diszkusszió perspektívájáról

A kutatás a kommunikációelmélet és rendészettudomány² eredményeit használja fel elsősorban, ezen belül is a szervezeti szintű pr (Corporate PR) nyomdokain halad. A pr elmélete és szakirodalma azért tűnik jó irányúnak, mert összhangban van a kommunikációkutatás azon törekvéseivel, hogy bevonja vizsgálati körébe azokat a jelenségeket is, amelyek nem kommunikációk, de kommunikatívak, s ekként a vélemények, attitűdök, magatartások befolyásolására alkalmasak. A pr ugyanakkor (bár a profit szféra termelte ki) bizonyos distinkciókkal alkalmazhatónak tűnik a közigazgatásban is. A szervezet alaprendeltetése, s a kapcsolódó fogalomtörténeti és történeti áttekintés átvezet a filozófia és biztonságfilozófia egyes kérdéseire. A rendészet erős jogtudományi kötődése okán közjogi és bizonyos jogalkalmazói kérdések is bekerülnek az elemzési keretbe. A rendőrség, mint kollektív ágens vizsgálata pedig, a pszichológiai, szociológiai és különösen szervezetszociológiai, valamint szociálpszichológiai megközelítések bevonását kívánja meg. A kutatás maga nemcsak tárgya, de alkalmazott módszerei miatt (a sajtófigyelés és elemzés okán) is legfőképp erősen médiatudományi kötődésű.

Ami a dolgozat kommunikációs alapjait illeti, a pr nem önálló tudományág, hanem egy interdiszciplináris terület. Olyan integratív szemléletet, elméleti és gyakorlati szakmai jártasságot követelő terület, amely építkezik a vezetéstudományból, jogtudományból, pszichológiából és szociológiából is, de alapoz művelőinek politológiai, informatikai, közgazdasági, máskor üzleti, matematikai felkészültségére, grafikai vagy szövegírói jártasságára, a médiaetika, a humánerőforrás-menedzsment eredményeinek felhasználására a tevékenységben. (Lásd még Black, 1993) Ezt hivatott szemléltetni az ún. interdiszciplináris tölcser (1. sz. ábra):

---

² Megjegyezzük, hogy a rendészettudomány igen fiatal, a rendszerváltás hívta életre, s a Magyar Tudományos Akadémia csak 2008-ban ismerte el önálló tudományként.

1. sz. ábra: A pr-t mint tudományterületet szemléltető ún. interdiszciplináris tölcser

Forrás: Nyárády – Szeles, é.n. p. 134.

Ki kell hát kötni, hogy a pusztán kommunikációs közelítésmód (a társadalmi kommunikáció rendszerében értelmezett pr) a tevékenységi területnek csak egy bizonyos nézőpontból adott helyzetképét rajzolja (rajzolhatja) meg.

6. A diszkusszió eredményeiről

Az első fejezet a témaválasztás és tárgymegjelölés indokait tartalmazta, majd ismertette a kutatás módszereit, s felhívta a figyelmet a téma aktualitására. A módszertani sokféleség jelzése annak is, hogy a választott téma két nagy interdiszciplináris terület (rendészettudomány és public relations) találkozási pontjában fekszik, s feldolgozásának a hazai szakirodalomban nemigen vannak ilyen időhorizontot átfogó előzményei. Felvezetésre kerültek azok a dokumentumok, amelyek a levéltári kutatás fókuszát adták, s a (végül igen kiterjedt) sajtószemle irányait kijelölték.

A problémafelvetés utalt rá, hogy a rendőrségek szerepének, rendeltetésének meghatározása, s maguknak a rendőrségeknek a definiálása sem magától értetődő. A keleti típusú rendőrségekről ejtett néhány szó pedig figyelemfelhívás kívánt lenni, hogy mennyire így van ez, és a magyar szakmai diskurzusban szélsőségesen kevés szó esik az orientális rendőri szervezetekről.

A fejezet a kutatás korlátainak ismertetésével és a dolgozat szerkezeti felépítésének bemutatásával zárult. Jegyezzük meg a kutatás korlátai egyrészt a kutató civil voltából adódtak, másrészt a téma speciális, a rendszerváltás előtt nyilvánosság előtt számtalan vonatkozásban elzárt jellegéből származtak. Korlátot jelentett még, az „út járatlansága”, hogy hazánkban rendőrségi szervezeti kommunikációt hasonló törekvésekkel és hasonló diszciplináris alapokon átfogó módon más eddig – tudomásunk szerint – nem kutatott. Rendőrségi kommunikációt „testközelből”, „éles” helyzetekben, megfigyelőként Magyarországon igen kevesen, köztük Dr. Molnár Katalin, a Rendőrtiszti Főiskola docense kutathatott az elmúlt években³. Az ő munkái azonban elsősorban a rendőrök személyközi kommunikációs helyzeteinek sajátosságait tárgyalták, s a hivatásos állomány kommunikációs kompetenciafejlesztésének fontosságáról szóltak. Elsősorban tehát ő sem szervezeti szintű kommunikációt vizsgált.

A második fejezet tulajdonképpen szakirodalmi áttekintés kívánt lenni a rendészettudomány fejlődését és a rendészet intézményesülését illetően. Bemutatta a rendőrségről való gondolkodás heterogenitását, s a nagyon eltérő fejlődési vonalak ellenére is egyező momentumokat a rendészeti működésben (a nyugati típusú kultúrákban, és elsősorban

---

³ Lásd erről Dr. Molnár 2006; 2007.

Európában). E fejezet elsősorban arra világított rá, hogy a társadalmi részvétel módja és mértéke a rendészeti működésben alapvetően más berendezkedést és jogosultságokat indukál. A fejlődési vonalat a rendészeti működés alternatíváinak keresésével zártuk, amely mindenképpen választatot fog jelenteni a nemzeti rendőrségek számára (vagy amely már az elmúlt években számos országban a tekintélyelvű és centralizált, militáris jegyeket hordozó rendőrségi működés újragondolását és újjászervezését tette szükségessé).

E kérdés szorosan kapcsolódik ahhoz, hogy a rendőrség, hol jelöli ki működése határait, s miben látja működésének, beavatkozásának tárgyát. A rendőrség szerepértelmezése és társadalmi problémákhoz való viszonya, kompetenciája döntő fontosságúvá vált a mindinkább globalizálódó társadalmakban. Mára a társadalmi változások kiérlelték a rendészetről való gondolkodás egy új irányát is, amelyet új rendészettudomány névvel illethetünk, és amely integratív szemléletet követel, s a társadalmi felzárkóztatást tűzi zászlajára. Az újraértelmezett rendészet pedig át gondolni kényszerül kapcsolatát mind a jogtudománnyal, mind a politikával, ha meg akar felelni a vele szemben támasztott elvárásoknak és működésében a szakmaiság dominanciáját reméli. A fejezet ezáltal a német-porosz hagyományokból induló Polizeywissenschafttól az új rendészettudományig vezetett el.

A dolgozat harmadik fejezete már a magyar rendészet gyökereit eleveníti fel, s tekinti át nagy lépésekben a szervezet történetét. Ebben a részben szó esik mindazokról a szervezeti változásokról, amelyek végül egy a társadalomtól elidegenedett, s az 1930-as évektől kezdődően erőteljes militáns jegyeket hordozó, majd a politikai és államrendészeti feladatok ellátásától kezdődően egy mereven elzárkózó szervezetig vezettek. Ebben a kronologikus leírásban sajnos az egyes korszakok bemutatása csak annyiban egyező mélységű, amennyiben jeles történészeink és társadalomkutatóink eddig feltárták a szervezet múltját, s erről szóló eredményeiket publikálták. Mivel érdeklődésük inkább a világháborút megelőző periódus felé fordult, a Kádár-rendszer és a rendszerváltás utáni rendőrség-történet már komoly hiányosságokat mutat.

A rendszerváltás kapcsán mi magunk is csak az intézményi reform szükségességéről, megvalósításának tervezett irányairól, s a szervezetben ma komoly feszültségeket okozó ellentmondásokról számoltunk be. Fontos volt annak elmondása, hogy az alábbi kérdések megválaszolásával ma is küzd a magyar rendőrség:

- Hogyan kapcsolható össze a rendészet professzionalizmusának erősítése a rendészeti funkciók társadalmisításával?

- Kidolgozható-e olyan megoldás, amelyben a centralizáció és decentralizáció (központi irányítás és helyi igényeknek való megfelelés) megfér egymással?
- Létezhet-e olyan kriminálpolitikai koncepció a rendészet működtetésére, amely egyszerre tanúsít szigorú és nyújt segítő támogatást, működtet negatív és pozitív kontrollokat, és a resztoratív igazságszolgáltatás valamint a mediáció eszközeit éppúgy elismeri, mint a börtönök létjogosultságát?
- Kidolgozható-e a nemzeti rendőrség(ek) számára olyan jövőkép, amely szem előtt tartja a nemzeti szuverenitás megőrzésének igényét, de vállalja a nemzetközi együttműködésekben való (integrációs szintű) részvételt?

E kérdések sikeres megválaszolása adhatna csak igazán szilárd kiindulási alapot a rendőrség szervezeti szintű kommunikációjához.

A harmadik fejezet második része a szervezetelmélet területére vezetett át, hogy e szempontból is áttekintsük a szervezeti pr alapjait. A második fejezetben tárgyalt szerepfogalom (szervezeti létok) kiegészítéseként bemutatásra kerültek az interakcionista és strukturalista szerepelméletek, valamint magyar kutatási eredmények alapján a magyar rendőrség néhány szubkulturális sajátossága, a magyar rendőrök szerepértelmezése.

A dolgozat negyedik fejezete már szorosan kötődik a rendőrség sajtókommunikációjához, hiszen a nyilvánosság, közvélemény, sajtószabályozás kérdéseivel indít, majd a sajtótörténet-kutatás lehetséges irányzatai között elhelyezi saját közelítés módját. E közelítésmód részben institucionalista, részben társadalomtörténeti. Ezután tér át a rendőrségi sajtó előfutárait jelentő körözőlevelek (Steckbriefe) hagyományainak bemutatására. Ezt követi a bűnügyi hír és riport műfaji jellegzetességeinek ismertetése, s a rendőrségi sajtóiroda felállításának részletes bemutatása. Mivel a sajtóélet és újságíró szakma szempontjából meghatározó a sajtókamara létrejötte, s egyáltalán a kamarai gondolat, ennek alakulását is nyomon követi a fejezet. Szól emellett az áttekintés a rendőri rovatvezetők szindikátusáról, s a rendőri riporterek helyzetéről. Ezzel kíván átvezetni az ötödik fejezetet lefoglaló rendőri lapok bemutatásáig.

Az 1945 előtti lapok bemutatása teszi ki az ötödik fejezet nagy részét, s itt kezdődik az új tudományos eredmények közzétevése, mások által még kommunikációs szempontból nem vizsgált dokumentumok ismertetése és a rendőrségi kommunikáció sajtón keresztüli bemutatása. A levéltári kutatómunka és az elvégzett sajtószemle arra koncentrált, milyen vállalással és milyen szellemben indultak az egyes lapok. A fejezet a nemzetközi és az elektronikus sajtó

irányában tett kitekintéssel zárul: szót ejt a *Nemzetközi Rendőrségi Rádió* (Internationaler Polizeifunk) indulásáról és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrhatalóság hivatalos lapjáról, az *Öffentliche Sicherheit* szerepéről.

A hatodik fejezet sem kisebb feladatra vállalkozik, hiszen a második világháború végétől tekinti át a fennmaradó időszakot a web1.0-ig bezárólag. E korszakot két jelentős rendőri orgánus uralta a Magyar Rendőr és a Rendőrségi Szemle, így ezekről szölkünk részletesebben. Ez utóbbi folyóirat ráadásul már kimerítő adalékokkal is szölgált a rendőrség–sajtó viszony jellegére vonatkozó szakmai vitákat illetően. Olyan kérdések kerültek napirendre 1963 és 1965 között a Szemle hasábjain, amelyeket ma is a rendőrségnek kell(ene) szegeznünk, hogy rákényszerítsük saját szerepe és kommunikációs stílusa, illetve kívánatos kommunikációs stílusa tudatosítására. E korszak azonban már a nyomtatott sajtón kívül egyéb tömegkommunikációs csatornák vizsgálatát is megkövetelte, ezért néhány mondat erejéig reflektáltunk a rádió és televízió műsorokra, és belügi oktatófilmekre.

A hetedik fejezet már a jövőbe vezet az olvasót, hiszen a webkorszakkal kezdődő technológiai innovációk okozta kihívásokra, létező nyugat-európai gyakorlatokra hívja fel a figyelmet. Itt rendőrség online jelenlétéről, webkettes lehetőségeiről és a webhárom sok találgatása okot adó várakozásairól ejtettünk szót. A dolgozat ily módon próbált megfelelni ama vállalásának, hogy bemutatja a rendőri sajtó fontos fejlődési állomásait a rendőrségi tájékoztatási szölgálat megszervezésétől (1880) a policing2.0 megjelenéséig (a kétezres évekig bezárólag).

A nyolcadik fejezetben került sor az elvégzett munka összegzésére.

Az állásfoglalást igénylő kérdésekben a következő válaszok szölkettek:

- A rendőri szervezet kommunikációs, illetve kommunikációs-szervező tevékenysége és gyakorlata a mai napig nem tudott *maradéktalanul* megfelelni a pr-rel szemben támasztott követelményeknek.
- Időszakonként más-más korlátja van a pr érvényre jutásának.
- A vizsgált időszak egészére igaz, hogy a pr alapvető definitív tényezője hiányzik a kommunikáció menedzseléséből: a stratégiai tervezés.
- A pr *szemléletmódja* jóval korábban megjelenik azonban, mint azt a rendszerváltás óta a rendőrség kommunikációs vezetői eddigi megnyilatkozásaikban hangsúlyozták.
- Nem jelenthetjük ki, hogy a rendőrségi tájékoztatási szölgálat megszervezésétől megtett út fejlődés volna.

7. Kitekintés

Minden kutatás lefolytatása rejteget meglepetéseket, hozhat nem várt eredményeket, feltárhat kezdetben nem sejtett adatokat. S minden kutatásban szerez a kutató olyan tapasztalatokat, amelyek, ismeretében másképp döntött volna az útirány kijelölését illetően. Esetünkben ilyen tapasztalatot hozott a levéltári kutatómunka, amely kissé megkésve indult. Nem maradt idő az 1945 utáni időszak levéltári forrásait kutatni. Ez a jövőben mindenképp hasznos, érdekesítő munka volna.

Ezen kívül illő, hogy szóljunk arról, mely területeken hagy maga után hiányokat az értekezés. Az egyik a háborús időszakok sajtója, amely kifejtetlen maradt. Betudható annak, hogy a háborús időszakok önmagukban is önálló kutatási témát jelenthetnek, s a források töredékességével a háborús viszonyok miatt még inkább számolni kell. Ilyenkor ugyanis a hírigény bár folyamatosan nő, a lapkiadás sokszor akadozik, máskor a háború nyomában járó pusztítás semmisít meg forrásokat, dokumentumokat.

Sajnos meglehetősen későn került látókörünkbe Takács Róbert és Sipos Balázs könyve (ez részben a kötetek kiadási éveinek is köszönhető), amely megnevez számunkra is fontos és újabb, kommunikációs szempontú elemzést kívánó levéltári iratokat (MOL K-26, K-654). Ezen anyagok feldolgozása jelenthetné a következő állomását a rendőrségi sajtó kutatásának.

Fontos volna továbbá a német köröző levelek és rendőri lapok hagyományainak alaposabb feltárása is, hiszen számos esetben történik utalás rá, hogy a magyar hatóságok és a lapszerkesztők, lapkiadók német mintákra támaszkodnak. A sor a végtelenségig folytatható volna, hiszen egy izgalmas, színes téma részletei kerültek kibontásra az értekezésben, amely részletek további felvetéseket, kérdéseket indukálnak, csak győzze a kutató energiával.

A doktori értekezés válogatott bibliográfiája

- Alföldi Andrea (1998): A magyar rendőri sajtószolgálat 1880-1914 között, *Belügyi Szemle*, 1998/6. szám, 81-87.
- Angelusz Róbert (1992): A rejtőzködéstől a megnyilatkozásig, In: Somlai Péter (szerk.): *Értékrendek és társadalmi-kulturális változások*. 78-95., ELTE Szociológiai Intézet, Budapest.
- Bajomi-Lázár Péter (2001): *A magyarországi médiaháború*, Új Mandátum, Budapest.
- Bajomi-Lázár Péter (szerk.) (2005): *Magyar Média-történet a késő Kádár-kortól az ezredfordulóig*, Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Bakacsi Gyula (2000): *Szervezeti magatartás és vezetés*, KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó kft, Budapest.
- Balla Zoltán: A rendészet fogalmának tisztázásához. *Magyar Közigazgatás*, 2000/1. szám, 18-19.
- Baracsi Erzsébet (2004): Állambiztonsági oktatófilmek a Történeti Levéltárban, In: Gyarmati György (szerk.): *Trezor 3. Az átmenet évkönyve 2003.*, 329-338, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, elektronikusan:
http://www.abtl.hu/kutatoterem/cikkek/baracsi_film
- Barbour, Rosaline S. – Kitzinger, Jenny (eds) (1999): *Developing Focus Group Research. Politics, Theory, and Practice*. London: Sage.
- Baumeister, Werner (2007): *Ehrenmorde. Blutrache und ähnliche Delinquenz, in der Praxis bundesdeutscher Straffjustiz*. Waxmann, Münster.
- Beccaria, Cesare (1998): *A bűnökről és büntetésekről*. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest (ford. Madarász Imre).
- Dr. Beke Tamás (2001): *A public relations szakma története*, Management Kiadó Kft, Budapest.
- Berger, Peter, L. – Luckmann, Thomas (1998): *A valóság társadalmi felépítése*. József Műhely Kiadó, Budapest.
- Bertényi Iván (1996): A magyar királyi udvar tisztségviselői a középkorban, *Rubicon*, 1996/1-2. szám, Ezer év, elektronikusan:
http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/a_magyar_kiralyi_udvar_tisztsegviseloi_a_kozepkorban/
- Bittner, Egon (1970): *The Function of the Police in Modern Society. A Review of Background Factors, Current Practices, and Possible Role Models*. Cambridge, Massachusetts: Oelgeschlager, Gunn and Hain, Publisher Inc.
- Bittner, Egon (1990): *Aspects of Police Work*, Northeastern University Press, Boston Massachusetts.
- Black, Sam (1993): *The Essentials of Public Relations*, Kogan Page Limited, London.
- Borbély Zoltán – Kapy Rezső (1942): *A 60 éves magyar rendőrség 1881-1941*, Halász Irodalmi és Könyvkiadó Vállalat, Budapest.
- Buzás Sándor (2006): Kormányzat és sajtó. Sajtópolitika Magyarországon 1932 és 1936 között, *Első század*, 2006, 66-99, Budapest.
- Buzinkay Géza (2005): A bűnügyi hír, a riporter és a rendőr, *Budapesti Negyed*, 13. évf. 1-2. (47-48.) szám (2005. tavasz-nyár), A bűnös Budapest; <http://epa.oszk.hu/00000/00003/00034/buzinkay.html>; illetve http://bfl.archivportal.hu/id-678-buzinkay_geza_bunugyi_hir_riporter_es.html.
- Buzinkay Géza (2006): A bűnügy és az újságíró: a riporter születése, In: *Acta Academiae Pedagogicae Agriensis, XXXIII., Sectio Scientarium Medialium, A magyar újságíró múltja és jelene*, 33-41, (szerk.: Buzinkay Géza)
- Buzinkay Géza (1993): Kis magyar sajtótörténet, Haza és Haladás Alapítvány, elektronikusan:
<http://mek.oszk.hu/03100/03157/03157.htm#29>
- Christián László (2010): *Alternatív rendészet*, (PhD-disszertáció) Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar, Budapest.

- Colquhoun, Patrick (1800): A treatise on the police of the metropolis; containing a detail of the various crimes and misdemeanors, etc. 6th. edn., London: Baldwin and Son.
- Cserép Attila – Molnár Katalin (2010): A rendőrség kommunikációs stratégiája és belső kommunikációja, *Rendészeti Szemle*, 58. évf. 2. szám, 3-41.
- Danielisz Béla – Jármay Tibor (2008): *Rendészet Európában*, Duna Palota Kulturális Kht., Budapest.
- Dell, Simon (2004): *The Victorian Policeman*; Shire album 428.
- Deutsche Steckbriefkultur im 19. Jahrhundert, In: Deutsches Gauner-Repertorium, <http://home.foni.net/~herumstreifer/steck.htm>
- Dezsényi Béla-Nemes György (1954): *A magyar sajtó 250 éve* I. kötet, Művelt Nép Könyvkiadó, Budapest.
- Dreßler, Oskar (1942): Die Internationale Kriminalpolizeiliche Kommission und ihr Werk, IKPK, Berlin-Wannsee.
- Ellenbeck, Saskia (2009): Polizei im Orient, In: Grutzpalk, Jonas – Bruhn, Anja – Fatianova, Julia – Harnisch, Franziska – Mochan, Christiane – Schülzke, Björn – Zischke, Tanja: *Beiträge zu einer vergleichenden Soziologie der Polizei*, 108-120., Universitätsverlag Potsdam, Potsdam.
- Ernyes Mihály (1994): *Fejezetek a rendőrség történetéből*, a szerző kiadása, Pécs.
- Fatianova, Julia (2009): Opritschnina. Orden des Schreckens oder Vorstufe eines russischen Polizeiwesens? In: Grutzpalk, Jonas – Bruhn, Anja – Fatianova, Julia – Harnisch, Franziska – Mochan, Christiane – Schülzke, Björn – Zischke, Tanja: *Beiträge zu einer vergleichenden Soziologie der Polizei*, Universitätsverlag Potsdam, 70-88.
- Fenyvesi Csaba (1994): *Rendőrség és marketing*. Doktori értekezés, PTE ÁJK, Pécs.
- Fijnaut, Cyrille (1983). Theoretische opstellen rondom de politie. (Theoretical essays about police). Apeldoorn: Nederlandse Politie Academie.
- Finszter Géza (1999): Európai rendészeti modellek és a magyar rendőrség. *Kriminológiai közlemények*, 57. szám, 233–250, Budapest.
- Finszter Géza (2002): A rendészet rendszere, *Kriminológiai Tanulmányok* (szerk. Irk Ferenc), 39. szám, 37-71.
- Finszter Géza (2003): *A rendészet elmélete*. KJK-Kerszöv, Budapest.
- Finszter Géza (2005): A demokratikus jogállami rendőrség alternatívái a XXI. században, In: *Rendőrségi Évkönyv 2005*, 7-22., Budapest, http://www.police.hu/data/cms191027/REK05_007_022_finszter.pdf
- Finszter Géza (2007): A rendészeti funkciók és a határőrség integrációja, In: *Pécsi Határőr* VII. kötet, 13-27. (szerk. Hautzinger Zoltán), Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, Pécs. elektronikusan: <http://www.pecshor.hu/periodika/2007/VII/finszter.pdf>
- Finszter Géza (2008): *A rendészeti rendszer alkotmányos és közjogi alapjai*. 2. számú előtanulmány az átfogó rendészeti stratégia társadalmi vitájához, Budapest.
- Foucault, Michel (1976): *Überwachen und Strafen: die Geburt des Gefängnisses*. Suhrkamp Verlag, Frankfurt/Main.
- Foucault, Michael (1979): Omnes et Singulatim. Towards a Criticism of 'Political Reason' In: S. McMurrin (ed.) *The Tanner Lectures on Human Values II.*, 223-254, Salt Lake City, 1981., elektronikusan: <http://www.tannerlectures.utah.edu/lectures/documents/foucault81.pdf>
- Foucault, Michel (1988) [1982]: The political technology of individuals, In: Martin, Gutman, Hutton (eds.) *Technologies of the self*, 145-162, Amherst.
- Foucault, Michel (1998): *Az igazság és az igazságszolgáltatási formák*. (ford. Sutyák Tibor) Latin Betűk Alapítvány Kiadó, Budapest.
- Foucault, Michel (1998b): *A fantasztikus könyvtár*. Válogatott írások. (ford. Romhányi Török Gábor) Pallas Stúdió – Attraktor Kft., Budapest.
- Funk, Albrecht (1986): *Polizei und Rechtsstaat*, Campus, Frankfurt, New York.
- Funk, Albrecht (1995): The German police system in a European context, In: Brodeur, Jean-Paul (ed.): *Comparisons in Policing: An International Perspective*, 69-85, Ashgate, Aldershot, Burlington.

- Garamvölgyi László (1998): Média és bűnüldözés. *Belügyi Szemle*, 1998/ 6. szám, 61-66.
- Grutzpalk, Jonas (2009): Mutawa, Eine islamische Polizei in Saudi-Arabien, In: Grutzpalk, Jonas – Bruhn, Anja – Fatianova, Julia – Harnisch, Franziska – Mochan, Christiane – Schülzke, Björn – Zischke, Tanja: *Beiträge zu einer vergleichenden Soziologie der Polizei*, 121-131., Universitätsverlag Potsdam, Potsdam.
- Grutzpalk, Jonas (2002): Blood Feud and Modernity. Max Weber's and Emile Durkheim's Theories. *Journal of Classical Sociology*, 115-134, Jg. 2, H. 2, 2002; elektronikusan: http://club.fom.ru/books/grutzpark04_3.pdf
- Gyáni Gábor (2006): Sajtótörténet a társadalomtörténész szempontjából, *Médiakutató*, 2006. tavasz, 57-64.
- Habermas, Jürgen (1993): *A társadalmi nyilvánosság szerkezetváltozása*. Vizsgálódások a polgári társadalom egy kategóriájával kapcsolatban, Századvég, Gondolat, Budapest.
- Harnisch, Franziska – Bruhn, Anja (2009): Ehrenmorde als mutierte Blutrache. Die Gleichzeitigkeit von Polizei und Blutrache in der globalisierten Welt, In: Grutzpalk, Jonas – Bruhn, Anja – Fatianova, Julia – Harnisch, Franziska – Mochan, Christiane – Schülzke, Björn – Zischke, Tanja: *Beiträge zu einer vergleichenden Soziologie der Polizei*, 33-54, Universitätsverlag Potsdam, Potsdam.
- Hingley, Ronald (1970): Die Russische Geheimpolizei 1565-1970. Hestia, Bayreuth.
- Ivancsics Imre (2002): Hozzászólás a rendészet meghatározásához, *Pécsi Határőr*, Tudományos Közlemények I., 2-7, Magyar Hadtudományi Társaság, Határőr Szakosztály, Pécsi Szakcsoport. <http://www.pecshor.hu/periodika/2002/ivancsics.pdf>
- Jaschke, Hans-Gerd – Neidhardt, Klaus (2004): Moderne Polizeiwissenschaft als Integrationswissenschaft. Ein Beitrag zur Grundlegendendiskussion. *Polizei & Wissenschaft* 5, no.4, 14-24.
- Jaschke, Hans – Gerd – Bjorgo, Tore – Romero, Francisco del Barrio – Kwanten, Cees – Mawby, Robin – Pagon, Milan (2007): Perspectives of Police Science in Europe; Final Report, *CEPOL Series*.
- Katona Géza (1984): *Közbiztonság-védelem Magyarországon az I. világháborúig*, BM Könyvkiadó, Budapest.
- Katona Géza (2008): *A kriminálpolitikai és a rendészettudományi fogalomrendszer analízise, az egységes fogalomhasználat biztosítása*. 4. sz. előtanulmány az átfogó rendészeti stratégia társadalmi vitájához, Budapest.
- Korinek László (2005): *Irányzatok a kriminológiai gondolkodás fejlődésében*. BM Kiadó, Budapest.
- Korinek László (2006): *Bűnözési elméletek*. Duna Palota és Kiadó, Budapest.
- Kretschmer, Ernst (1921): *Körperbau und Character*. Springer, Berlin.
- Kosáry Domokos – Németh G. Béla (szerk.) (1985): *A magyar sajtó története II.*, Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Krémer Ferenc (1998): A rendőrség társadalmi szerepe szociológiai szempontból. *Szociológiai Szemle*, 1998/1. szám, 93-112, Elektronikusan lásd: <http://www.mtapti.hu/mszt/19981/kremer.htm>
- Krémer Ferenc (2003): *A rendőri hatalom természete*, Napvilág Kiadó, Budapest.
- Krémer Ferenc (2010): *Rossz döntések kora*. Napvilág Kiadó, Budapest.
- Krémer Ferenc – Molnár Katalin – Szakács Gábor – Valcsicsák Imre (2010): A rendészeti foglalkozási kultúra átalakítása – stratégiai koncepció, *Rendészeti Szemle*, Tanulmányok a rendészeti stratégiához, különszám, 269-306., 2010. március, IRM, Budapest.
- Kozáry Andrea (1997a): Dokumentumok a szerveződő rendőrségről (1945. január-február), *Társadalmi Szemle*, 1997/1. szám, 76-90.
- Kozáry Andrea (1997b): Gratz Gusztáv és az újjászervezett rendőrség 1945 nyarán, *Társadalmi Szemle*, 1997/6. szám, 79-86.
- Kozáry Andrea (2010): Rendvédelem 1945 után, *Rubicon*, 2010/3. szám, 32-45.
- Laky Imre (1921): Adatok a budapesti rendőrség történetéhez, In: *A budapesti m. kir. államrendőrség tisztviselői részére tartott tájékoztató előadások*, 1-20. Budapest, MOL K-150 VI. kútfő 7. tétel (1921).
- Leoni, Brigitte – Radford, Tim-Schulman, Mark (2011): *Disaster through a different lens: behind every effect, there is a cause*, United Nations International Strategy for Disaster Reduction Secretariat (UNISDR), http://www.unisdr.org/files/20108_mediabook.pdf

- Lombroso, Cesare (1911): *Crime: Its Causes and Remedies*. Little, Brown, and Company, Boston.
elektronikusan:
<http://ia700307.us.archive.org/28/items/crimeitscausesre00lombiala/crimeitscausesre00lombiala.pdf>
- Lundman, Richard J. (ed.) (1980): *Police behavior*, New York, Oxford: Oxford University Press.
- Madarász Aladár (2002): Kameralizmus, történelmi iskola, osztrák gazdaságtan, *Közgazdasági Szemle*, XLIX. évf., 2002. október, 838-857.
Elektronikusan lásd: <http://epa.oszk.hu/00000/00017/00086/pdf/madarasz.pdf>
- Mohl, Robert von (1866): *Die Polizeiwissenschaft nach den Grundsätzen des Rechtsstaates*,
<http://archive.org/stream/diepolizeiwisse01mohlgoog#page/n11/mode/2up>
- Dr. Molnár Katalin (2006): *Kommunikáció a rendőrségi ügyelethen*. Tudományos pályázat a belügyi ágazatban dolgozók részére, Budapest.
- Dr. Molnár Katalin (2007): *Egyes rendőri tevékenységek kommunikációs sajátosságai*, zárótanulmány a BM közigazgatási államtitkára, a Belügyi Tudományos Tanács elnöke 2006-os tudományos témakutatási pályázatán elnyert támogatás alapján készült kutatásról, Budapest.
- Monjardet, Dominique (1995): The French model of policing, In: Brodeur, Jean-Paul (ed.): *Comparisons in Policing: An International Perspective*, 49-68., Ashgate, Burlington.
- Németh Márta (1993): *A public relations nemzetközi értelmezései. A külföldi tapasztalatok hazai alkalmazásának lehetőségei és nehézségei*. Kandidátusi értekezés, Budapest.
- Nyárády Gáborné – Szeles Péter (é.n.): *Public Relations I-II.*, Perfekt, Budapest.
- Oakes, Richard T. (1996): The Albanian Blood Feud; *Journal of International Law and Practice*, H. Vol. 6; 177–198.
- Palombo, J. Bernade (1995): *Academic Professionalism in Law Enforcement*. Garland Publishing Inc., New York & London.
- Dr. Parádi József (szerk.) (1996): *A magyar rendvédelem története*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Parádi József (2005): Az európai rendvédelem története. *Az ezeréves magyar rendvédelem*. XI. évf. 14. szám, 85-90, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történelmi Tudományos Társaság.
- Parádi József (2010a): A polgári magyar állam rendőrsége 1867-1918, *Rubicon*, 2010/3. szám, 4-13.
- Parádi József (2010b): Rendőrség a Horthy-korban, *Rubicon*. 2010/3. szám, 14-23.
- Rau, Karl Heinrich (1825): *Über die Kameralwissenschaft: Entwicklung ihres Wesens und ihre Theile*. Winter, Heidelberg.
- Reiner, Robert (1995): Myth vs. modernity: Reality and unreality in the English model of policing, In: In: Brodeur, Jean-Paul (ed.): *Comparisons in Policing: An International Perspective*, 16-48, Ashgate, Aldershot, Burlington.
- Russel, Bertrand (1997): *A hatalom és az egyén*. Kossuth Kiadó, Budapest (ford. Rakovszky Zsuzsa).
- Sajtó – Média – Kommunikáció, In: *Rendőrségi évkönyv 2005*,
http://www.police.hu/data/cms191035/REK05_193_200_sajto.pdf
- Sándor Imre (1996): *Marketingkommunikáció és menedzsment*. Kézirat, BKE Marketing tanszék, Budapest.
- Sas Ferenc (2006): *A 125 éves fővárosi rendőrség története*, Budapest.
- Sergeant, Harriet (2008): *The Public and the Police*, Civitas. Institute for the Study of Civil Society, London.
- Sipos Balázs (2004): *A politikai újságírás mint hivatás*, Napvilág Kiadó, Budapest.
- Sipos Balázs (2011): *Sajtó és hatalom a Horthy-korban*, Argumentum, Budapest.
- Skolnick, Jerome H. (1966): *Justice Without Trial*, John Wiley & Sons, New York.
- Skolnick, Jerome H. (2011): *Justice Without Trial*, (4th ed.) Quid Pro Books, New Orleans, Louisiana.
- Social Media in Policing (é.n.): Nine Steps for Success,
http://www.policechiefmagazine.org/magazine/index.cfm?fuseaction=display_arch&article_id=2018&issue_id=22010, letöltés ideje: 2012.02.06. (From The Police Chief, vol. LXXVII, no. 2,

February ,2010. Copyright held by the International Association of Chiefs of Police, 515 North Washington Street, Alexandria, VA 22314 USA.)

- Sonnenfels, Joseph von (1771): *Grundsätze der Polizey, Handlung und Finanzwissenschaft*, J. Kurzböck, Wien, <http://ia600301.us.archive.org/22/items/grundstzederpo01sonn/grundstzederpo01sonn.pdf>
- Stone, Brad (2009): Police Take the Fight Onto the Web, New York Times, March 7, 2009 <http://www.nytimes.com/2009/03/08/technology/08stream.html>
- Dr. Szabó András (1980): *Bűnözés-ember-társadalom*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.
- Szigeti Péter (2005): A hatalom filozófusa az államról. In: Fekete Judit – Szigeti Péter: *Az állam szerepe a jólétben és a mindennapi hatalomgyakorlásban*, Műhelytanulmányok, 2005/3., MTA Politikai Tudományok Intézete (Digitális archívum).
- Szikinger István (1998): *Rendőrség a demokratikus jogállamban*, Sík Kiadó Kft. Budapest.
- Széchenyi Ágnes (2004): A huszadik század hiányzó sajtótörténete – adósságlista és javaslat. Magyar Tudomány, 2004/10. szám, 1150-1163, elektronikusan: <http://www.matud.iif.hu/04okt/012.html>
- Székely Vladimir (1930): Visszaemlékezés a régi Rendőri Sajtóirodára, In: *Budapesti Napilapok Rendőri Rovatvezetőinek Szindikátusa 50 éves jubileumi évkönyve*, 27-32.
- Sziklay János – Szász Menyhért (szerk.): *A magyar sajtó évkönyve 1939*, Hungária Lloyd Lapkiadó vállalat Rt., Budapest.
- Sziklay János – Szász Menyhért (szerk.) *A magyar sajtó évkönyve 1935*, Hungária Lloyd Lapkiadó vállalat Rt., Budapest.
- Takács Róbert (2012): *Politikai újságírás a Kádár-korban*, Napvilág Kiadó, Politikatörténeti Intézet, Budapest.
- Tarde, Gabriel (1908): *Összehasonlító tanulmányok a kriminológia köréből*. Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt., Budapest.
- Tauber István (1992b): A Magyar Rendőrség és a rendszerváltozás a tudományos kutatások tükrében, In: *Nemzet és Biztonság*, Az Akadémiai Közlemények és a Rendészeti Tanulmányok 1. különszáma – A fegyveres erők és a társadalom, 127-132.
- Tauber István (1992): *A társadalmi értékrend és annak tükröződése a rendőrség hivatásos állománya gondolkodásában: 1989-1992*, BM Kiadó, Budapest.
- Török János (1930): Mihaszna Andrástól a Biztos urig, In: *A Budapesti Napilapok Rendőri Rovatvezetőinek Szindikátusa 50 éves jubileumi évkönyve*, 26.
- Valin, Jean (2004): Overview of Public relations around the world and principles of modern practice, At the *CONFERP conference*, Brasilia, October 2004.
- Vermes Miklós (1971): *A kriminológia alapkérdései*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Wacquant, Loic (2001): *A nyomor története*. Helikon, Budapest.
- Weber, Max (1987): *Gazdaság és társadalom I.*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.
- Wilson, James, Q. (1973): *Varieties of Police Behaviour, The Management of Law and Order in Eight Communities*. Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts.
- Zimmermann, Gustav (1845): *Die Deutsche Polizei im neunzehnten Jahrhundert*, Hannover, Schlüter, 2 vols, elektronikusan: <http://www.bsb-muenchen-digital.de/~web/web1081/bsb10813491/images/index.html?digID=bsb10813491&pimage=13&v=pdf&nav=0&l=de>
- Zsolt Péter (2002): Médiaháromszög, EU-Synergion, 7. kiadás. Vác.
- A Magyar Köztársaság Rendészeti Stratégiája, 2009. január 15., Munkaanyag.
- Az országos rendőrfőkapitány 4/2008. ORFK utasítása az Országos Rendőr-főkapitányság Szervezeti és Működési Szabályzatáról, http://www.police.hu/data/cms528075/orfk_szmsz.pdf

A szerző fontosabb publikációi az értekezés témájában

Krisko Edina (2008): Rendészeti kommunikáció a Rendőrség és Határőrség integrációja jegyében, X. Dunaújvárosi Nemzetközi Alkalmazott Nyelvészeti és Kommunikációs Konferencia, 2008. 04. 25. Dunaújváros, 126-133., ISBN 963-00-4800-0; ISSN 1586-6785

Krisko Edina (2008): A rendőri „erőszak-mítosz” nyomában, Tudomány Hete a Dunaújvárosi Főiskolán 2008 Konferencia, Dunaújváros, 2008. november 10-14., *A Dunaújvárosi Főiskola Közleményei XXX/2.*, 30-36., Főiskolai Kiadó, Dunaújváros, ISSN 1586-8567

Krisko Edina (2009): A rendőri erőszakmítosz nyomában, *Rendészeti Szemle*, 57. évf. 2009/2. szám, 116-127., ISSN 1218-8956

Krisko Edina (2009): Van-e bőrszíne a bűnözésnek? (A Cozma-gyilkosság a www.mno.hu, a www.nol.hu tükrében) XI. *Dunaújvárosi Nemzetközi Alkalmazott Nyelvészeti és Kommunikációs Konferencia* (11th International Conference on Language Examination and Communication) Dunaújváros, 2009. május 7-8., 194-202., ISBN 963-00-4800-0, ISSN 1586-6785

Krisko Edina (2009): Vita a rendőrség és a sajtó kapcsolatáról (1963-65) Tudomány Hete a Dunaújvárosi Főiskolán, 2009. november 9-13., *A Dunaújvárosi Főiskola Közleményei XXI.*, Dunaújvárosi Főiskola Kiadói Hivatala, 2009, CD kiadvány, ISSN 1586-8567 (elektronikus, oldalszám nélkül)

Krisko Edina (2009): Rendőrségi kommunikáció 1953-89. – Egy sajtószemle eredményei, Rendészeti Doktoranduszok I. Országos Fóruma, 2009. december 1. konferencia-előadás és cikk, *Rendvédelmi Füzetek*, 2010/1. szám, 123-132. (szerk. Dr. Valcsicsák Imre), ISSN 1585-1249

Krisko Edina (2009): Gondolatok a politikáról és a rendőrségről (a TMRSZ-Jobbik együttműködés apropóján) AGTEDU 2009 Konferencia, Kecskemét, 2009. november 5., *Tudomány és Oktatás, AGTEDU 2009*, 474-479., ISSN 1586-846x

Krisko Edina (2011): Fókuszban a rendőrség, *Belügyi Szemle*, 59. évf. 12. szám, 53-67., 2011. december, Belügyminisztérium, ISSN 1789-4689

Krisko Edina (2012): Web2.0-ás alkalmazások a kormányzati és önkormányzati kommunikációban, *Médiakutató*, XIII. évf. 1. szám, 2012/1. 21-37., ISSN 1586 8389

Krisko Edina (2012): Az önkormányzati katasztrófavédelem kommunikáció webkettes eszközei, *Magyar Közigazgatás*, Nemzeti Közigazgatási Intézet, 2012/1. szám, 91-105., ISSN 0865-736 X

Krisko Edina (2012): PR stratégiák a rendvédelmi szerveknél, különös tekintettel a katasztrófavédelemnél, Védelem Online – Tűz- és katasztrófavédelmi szakkönyvtár, (főszerk. Heizler György), 2012. március, <http://www.vedelem.hu/letoltes/tanulmany/tan387.pdf> (A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Katasztrófavédelmi Tudományos Tanácsa tudományos pályázatára benyújtott, s különdíjjal jutalmazott – 2011. 11. 08. – tanulmány)